

Beleidskompasformulier voor internetconsultatie

Titel:

(Vul hier de publicatietitel van de internetconsultatie in)

Wetsvoorstel Wet op het specifiek cultuurbeleid 2029 ev.

∞ Wie zijn belanghebbenden en waarom?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

- Wie zijn direct of indirect belanghebbenden bij het betreffende vraagstuk?

Direct belanghebbenden

- Culturele organisaties die financiering willen aanvragen bij OCW of de rijkscultuurfondsen.
- De zes rijkscultuurfondsen die financiering ontvangen van OCW (Filmfonds, Fonds voor Cultuurparticipatie, Fonds Podiumkunsten, Mondriaanfonds, Nederlands Letterenfonds, Stimuleringsfonds Creatieve Industrie).

Indirect belanghebbenden

- Interdepartementaal en andere overheden. Andere overheden: Interprovinciaal Overleg (IPO), Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), G9-gemeenten¹, de deelnemende overheden aan de cultuurconvenanten.
- Brancheverenigingen. Kunsten '92 is de overkoepelende brancheorganisatie met het grootste aantal leden binnen de culturele sector.

- Wie beschikken er over relevante kennis over en ervaring met het vraagstuk?

Sectorale kennis

- Raad voor cultuur
- Rijkscultuurfondsen
- Kunsten '92

- Op welke wijze zijn belanghebbenden tot nu toe in de verschillende fasen van het beleidstraject betrokken?

¹ Arnhem, Amsterdam, Den Haag, Eindhoven, Enschede, Groningen, Maastricht, Rotterdam, Utrecht.

Het beleidstraject kent vier fasen waarbij de belanghebbenden betrokken zijn. Deze fasen geven het traject weer dat doorlopen wordt tot aan de ondertekening van de wetswijziging.

Fase 1: Beleidsontwikkeling

- Deze fase heeft reeds plaatsgevonden. Er zijn gesprekken gevoerd met de Raad voor Cultuur, de zes rijkscultuurfondsen, VNG, IPO, G9, de deelnemende overheden aan de cultuurconvenanten en Kunsten '92. Met culturele organisaties wordt gesproken via monitorgesprekken met gesubsidieerde organisaties, werkbezoeken en evenementen en via de rijkscultuurfondsen.
- Daarnaast wordt geput uit adviezen van de Raad voor Cultuur, met name het besteladvies Toegang tot cultuur waarvoor meer dan 400 belanghebbenden in de culturele sector zijn geraadpleegd die gezamenlijk een dwarsdoorsnede van de sector vormen.

Fase 2: Beleidsdoorwerking

- Met andere overheden is en wordt gesproken over de doorwerking tijdens ambtelijke en bestuurlijke overleggen. Daarbij zijn de minister van OCW, de directeur-generaal Cultuur en Media en de directeurs Erfgoed en Kunsten en Media en Creatieve Industrie betrokken.

Fase 3: Uitvoering

- Belanghebbenden worden via de website cultuursubsidie.nl geïnformeerd door nieuwsberichten. Voor de communicatie naar het veld maken we naast Kunsten '92 ook gebruik van verschillende sectorale brancheverenigingen;
- Over de uitvoering van het beleid informeren we de culturele sector in 2027 op het moment dat de nieuwe (concept) subsidieregeling bekend wordt gemaakt. We haken aan op het reguliere communicatietraject dat hiervoor is ingericht.

Fase 4: Terugkoppeling

- Aan de hand van toetsing zoals gespecificeerd bij onderdeel 5 Voorkeursopties wordt het beleid geëvalueerd. Hierbij worden de belanghebbenden betrokken.
- De uitkomsten van de evaluatie worden gepubliceerd op de website van de Rijksoverheid.
- De Raad voor Cultuur blikt bij de advisering over een nieuwe beleidsperiode altijd terug op de vorige beleidsperiode. Dit advies wordt toegankelijk gemaakt via de website van de raad.

1. Wat is het probleem?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

a) Wat is het probleem?

1. Hoge administratieve en financiële aanvraaglasten voor culturele organisaties. De verdeling van cultuursubsidies betreft een verdeling van schaarse middelen. Dat vraagt om een transparante, controleerbare en rechtvaardige tenderprocedure. De maatschappij en de politiek vragen daarnaast steeds meer van culturele organisaties, bijvoorbeeld op de onderwerpen artistieke kwaliteit, toegankelijkheid van cultuur voor een breed publiek, regionale spreiding, educatie en eerlijke betaling; onderwerpen die zich niet laten vangen in simpele kwantitatieve criteria. Dat heeft ertoe geleid dat de aanvraagdruk is gestegen en een toenemende juridisering van de aanvraagprocedure. Het gaat met name bij instellingen die direct door het Rijk worden gefinancierd om een bewerkelijke procedure ten opzichte van het aantal veranderingen dat elke vierjarige periode plaatsvindt. Verschillende partijen, waaronder Kunsten '92 en de Raad voor cultuur, hebben dit in aanloop naar de huidige meerjarige subsidieperiode (2025-2028) aangegeven.
2. Belemmeringen voor langetermijnplanning en investeringen. De huidige beleidscyclus van vier jaar is te kort voor organisaties die lange lijnen uitzetten, zeker gezien de aanvraag- en verantwoordingscyclus en de zakelijke onzekerheid die een vierjarige beleidscyclus met zich brengt. Het beperkt organisaties in hun vermogen om structureel te investeren in grote producties, faciliteiten en organisatievraagstukken en om hiervoor ook andere financieringsbronnen aan te spreken. Vooral grotere culturele organisaties, die werken met een lange planningshorizon, ondervinden hier hinder van.
3. Korte tijd voor artistieke ontwikkeling en innovatie. De huidige periode van vier jaar waarvoor subsidie kan worden verleend aan culturele organisaties werkt belemmerend voor de praktijk van de (artistieke) ontwikkeling en innovatie. Veranderende werkpraktijken, waarin artistieke ontwikkeling en innovatie vaker gepaard gaan met samenwerkingen met maatschappelijke partners of het direct betrekken van groepen uit de samenleving, maken dat processen complexer en langduriger zijn. Een langere beleidscyclus geeft deze processen meer ruimte. Omdat de financiering maar voor vier jaar is vastgelegd ontstaat een beperking bij het plannen en vastleggen. In de vier jaar moet de artistieke visie zijn vertaald in producties, omdat daarna weer een nieuwe periode start.
4. Gebrek aan differentiatie in looptijden van regelingen bij fondsen. Als laatste beperkt de beleidscyclus van vier jaar de mogelijkheden van de fondsen om te variëren in de subsidieperiodes en flexibiliteit van hun eigen subsidieregelingen. Een fonds kent immers ook een beleidscyclus van vier jaar. Hierdoor gaan de fondsen geen verplichtingen aan over de grens van vier jaar, omdat daar geen financiële dekking voor is. Dat beperkt de mogelijkheid om de subsidieperiode van meerjarige subsidies aan te laten sluiten op de karakteristieken van organisaties.

b) Wat zijn de oorzaken van het probleem?

De sector en de culturele organisaties waarvoor de subsidies zijn bedoeld, zijn de afgelopen twintig jaar complexer en dynamischer geworden. Het cultuurbeleid heeft gezorgd voor een bestel dat een breed spectrum aan makers, organisaties en projecten bedient, maar de manier waarop het bestel is ingericht past niet meer goed bij de verschillende typen organisaties die in de sector actief zijn, waarbij voornamelijk de vierjarige beleidscyclus als knelpunt wordt gezien. Specifiek voor de eerder genoemde vier problemen, constateren we het volgende:

1. Culturele organisaties in een vierjarige subsidiecyclus die rechtstreeks door het rijk worden gefinancierd starten veelal in het tweede jaar van een subsidieperiode met nadenken over de volgende periode. Het werkelijke schrijven van een aanvraag vindt in jaar drie plaats, in jaar vier vindt besluitvorming plaats en kunnen instellingen zich voorbereiden op de nieuwe periode als de besluiten bekend zijn. Er is dus een bijna doorlopende last die samenhangt met het aanvraagproces.
2. Grote producties worden vaak jaren vooruit gepland en contractueel vastgelegd. De vierjarige subsidiering biedt beperkte zekerheid voor andere financiers om langjarig in te stappen. Ook investeringen die niet direct aan een productie gekoppeld zijn, maar wel een artistiek doel dienen, zijn minder goed extern te financieren in de vierjaarlijkse cyclus.
3. Culturele organisaties werken veelal met een lange artistieke planningshorizon die vaak over de vier jaar heengaat. Omdat de financiering maar voor vier jaar is vastgelegd ontstaat hier een beperking bij het plannen en vastleggen. In de vier jaar moet de artistieke visie zijn vertaald in producties, omdat daarna weer een nieuwe periode start.
4. De rijkscultuurfondsen kennen een financieringscyclus van vier jaar. Hierdoor kunnen ze geen verplichtingen aangaan voor langer dan vier jaar, omdat daar geen financiële dekking voor is.

Eerder werd in de beleidsdoorlichting van het OCW-beleid² ook geconcludeerd dat de huidige vier jaar subsidiegevers/beleidsmakers en gesubsidieerde instellingen weinig tijd en gelegenheid geeft om knelpunten in het beleid structureel te ondervangen en goede plannen te ontwikkelen.

c) Wat is de omvang van het probleem?

² Significant/Ape, Dialogic. Cultuur van en voor iedereen, beleidsdoorlichting OCW onderdeel cultuurdeelname 2001-2020, december 2022.

De belemmeringen voor de langetermijnplanning en investeringen van organisaties in de culturele sector, alsmede de beperkte ruimte voor artistieke ontwikkeling, zijn beide als probleem niet kwantificeerbaar. De kosten voor het aanvragen van de subsidie voor organisaties bestaan onder andere uit het kennisnemen van de subsidiecriteria, het ontwikkelen van een artistiek en zakelijk plan, het schrijven van de inhoudelijke subsidieaanvraag, het opmaken van de begroting en het vormgeven van de aanvraag. Op basis van gesprekken met de doelgroep en een analyse van Kunsten '92 komt naar voren dat organisaties die subsidie aanvragen op basis van artikel 4a van de Wsc, tussen de € 50.000 en € 150.000 per aanvraag begroten, afhankelijk van de grootte van de organisatie en de inzet van externe inhuur en digitale hulpmiddelen. Omdat het aantal organisaties dat subsidie aanvraagt afhankelijk is van de reikwijdte van de Rsc, is het niet mogelijk een totaalbedrag aan de vermindering van regeldruk te koppelen. De Rsc wordt pas weer in 2027 vastgesteld.

d) Wat is het huidige beleid en wat heeft de evaluatie opgeleverd?

Het huidige beleid is dat de minister ten minste een keer in de vier jaar beide kamers der Staten-Generaal informeert over de hoofdlijnen van het cultuurbeleid. Daarnaast worden de beide kamers voor elke subsidieperiode geïnformeerd over de nieuwe ministeriële regeling zoals bedoeld in artikel 4a van de Wsc. De Raad voor cultuur stelt onder andere in diens advies dat het stelsel een breed spectrum aan makers, organisaties en projecten bedient, maar dat er door de huidige subsidietermijn weinig ruimte bestaat om instrumenten op maat te maken voor langjarige projecten of voorzieningen die hoe dan ook nodig zijn voor een samenhangend en compleet ecosysteem.³ Daarnaast is, volgens de Raad, een maximum van vier jaar te kort voor organisaties die lange lijnen uitzetten, zeker gezien de aanvraag- en verantwoordingscyclus en de zakelijke onzekerheid die een vierjarige cyclus met zich brengt.⁴

e) Wat gebeurt er als de overheid niets doet (Nuloptie)? Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

De termijn van de subsidieregeling blijft vier jaar. Daarmee blijft de hoge regeldruk geconcentreerd binnen die periode. Culturele organisaties moeten in relatief korte tijd een complexe aanvraag indienen, die een behoorlijke inzet van menskracht, middelen en tijd vraagt. De planningshorizon van organisaties zal niet worden verruimd en de cyclus drukt op de capaciteit van de organisatie. Het instrumentarium van de rijkscultuurfondsen blijft een vierjarige financieringscyclus houden. Voor een langer subsidieperspectief passend bij bepaalde culturele organisaties is dan geen ruimte.

³ Raad voor cultuur. Toegang tot cultuur. Op weg naar een nieuw bestel in 2029, januari 2024.

⁴ Raad voor cultuur. Toegang tot cultuur. Op weg naar een nieuw bestel in 2029, januari 2024.

2. Wat is het beoogde doel?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

a) Wat zijn de beleidsdoelen?

Het creëren van randvoorwaarden voor een toekomstbestendige subsidieregeling die beter aansluit op de praktijk van de culturele sector. Dat geldt zowel voor subsidies die worden verstrekt door het ministerie van OCW als die worden verstrekt door de rijkscultuurfondsen. Dit heeft de volgende doelstellingen:

- ☐ Het verminderen van de administratieve en financiële lasten van culturele organisaties die gepaard gaan bij het aanvragen van subsidies.
- ☐ Meer rust en stabiliteit in de subsidieprocedures voor culturele organisaties zodat er meer ruimte ontstaat voor lange termijn investeringen en artistieke ontwikkeling.
- ☐ Een betere balans tussen stabiliteit en vernieuwing in de culturele sector door het vergroten van de differentiatie in subsidieregelingen.

b) Aan welke [duurzame ontwikkelingsdoelen \(sustainable development goals, SDG's\)](#) en [brede welvaartsuitkomsten](#) dragen de doelen bij?

- Eerlijk Werk en Economische Groei.
- Industrie, Innovatie en Infrastructuur.

3. Wat zijn opties om het doel te realiseren?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

a) Wat zijn kansrijke aangrijpingspunten om het doel te realiseren?

- De Wsc aanpassen om de maximale financieringstermijn te verhogen naar zes, acht of tien jaar.
- De indieningsvereisten voor het aanvragen van subsidies wijzigen.
- Structurele bekostiging van culturele organisaties die direct door het rijk gefinancierd worden, inclusief de rijkscultuurfondsen.
- De subsidietermijn van sommige instellingen na vier jaar automatisch verlengen met een gelijke periode.

b) Wat zijn, gegeven de aangrijpingspunten, kansrijke beleidsopties?

Om de bij 1a benoemde problemen op te lossen zijn verschillende beleidsopties mogelijk buiten de eventuele aanpassing van de maximale termijn van de subsidies. Hieronder worden deze beschreven.

- Binnen de aanpassing van de maximale financieringstermijn zijn verschillende mogelijkheden. Er kan zowel gekozen worden voor een aanpassing naar zes jaar, acht jaar of tien jaar. In verband met de eerder genoemde Comptabiliteitswet is tien jaar hierbij het maximale. In alle gevallen is een tussentijds verslag over doelmatigheid en doeltreffendheid van de voortgang verplicht.
- De hoge administratieve en financiële lasten voor organisaties kunnen voor een deel worden verminderd door de indieningsvereisten voor het aanvragen van subsidies te wijzigen. Daarvoor is een wetswijziging niet noodzakelijk, dit kan binnen de Rsc. Gelet op de procedure en grote belangen die aan de subsidie gebonden zijn, zijn de denkbare aanpassingen echter beperkt.
- Ook een structurele bekostiging is overwogen. Een structurele bekostiging vergt een ingrijpende herziening van het financieringsstelsel. Nadelen van structurele bekostiging zijn een te complexe administratie voor instellingen, een belemmering voor innovatie en een mismatch tussen bekostiging en de praktijk van culturele instellingen, die sterk artistiek gedreven is en bepaald wordt door autonomie. Structurele bekostiging vraagt daarnaast om een inspectie die toezicht houdt op de kwaliteit van het aanbod, wat de uitvoeringslasten voor het ministerie fors zou verhogen.⁵
- Er is ook overwogen om voor bepaalde organisaties de subsidieperiode na het vierde jaar automatisch met een extra periode te verlengen, zonder dat deze organisaties opnieuw een aanvraag hoeven in te dienen. Tijdens de coronapandemie is deze optie onderzocht. Toen is geconcludeerd dat dit vanwege financiële, bestuurlijke en juridische consequenties niet de voorkeur had. Het huidige wettelijk kader biedt niet de ruimte om de subsidieperiode zonder meer te verlengen, aangezien daarin slechts wordt voorzien in de bevoegdheid om subsidie te verstrekken voor de duur van vier kalenderjaren. Daarnaast zou automatische verlenging mogelijk leiden tot ongelijke behandeling van organisaties en biedt het niet de langdurige financiële stabiliteit die de hierboven besproken problematiek oplossen.⁶

c) Wat is de [beleidstheorie \(doelenboom\)](#) per kansrijke beleidsoptie?

⁵ Binnen het onderwijs is dit bijvoorbeeld de Inspectie van het Onderwijs. Deze controleert elk jaar of een school het overheidsgeld goed besteedt.

⁶ Kamerstukken II 2022/23, 32 820, nr 485.

De aanpassing van de maximale financieringstermijn versterkt de effectiviteit van het cultuurbeleid. Een langere subsidietermijn maakt het voor culturele organisaties mogelijk om hun activiteiten op een stabiele manier te plannen. Het biedt organisaties de ruimte om te innoveren, de impact van hun werk te vergroten en duurzame samenwerkingen op te zetten. Dit bevordert niet alleen de culturele ontwikkeling, maar heeft ook een positieve invloed op de bredere maatschappelijke en economische waarde van de sector. De aanpassing zorgt voor een betere balans tussen de financiële en organisatorische zekerheid voor culturele instellingen en de fondsen, en biedt tegelijk het ministerie van OCW de mogelijkheid om elke acht jaar een nieuwe afweging te maken, mede op grond van ontwikkelingen in het culturele veld.

4. Wat zijn de gevolgen van de opties?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

- a) Wat zijn de verwachte gevolgen per beleidsoptie?

Een langere subsidieperiode vermindert de administratieve lasten voor instellingen en overheid, waardoor meer middelen en energie besteed kunnen worden aan de inhoudelijke en artistieke activiteiten. Ook biedt het instellingen financiële stabiliteit, waardoor zij strategischer kunnen plannen en investeren in personeel, gebouwen en programma's. Dit bevordert de continuïteit van artistieke ontwikkeling, die vaak meer tijd vergt dan kortlopende subsidieperiodes toelaten. Daarnaast krijgen instellingen de kans om publiek duurzaam op te bouwen, samenwerkingen in de regio te versterken en hun maatschappelijke en educatieve rol beter te verankeren. Ook internationaal biedt het culturele organisaties een langere periode ruimte om mee te doen aan meerjarige producties en partnerschappen.

- b) Welke [verplichte toetsen](#) zijn van toepassing en wat zijn daarvan de uitkomsten (voor zover bekend)?

Er zijn meerdere toetsen van toepassing:

- 1) Regeldruktoets
- 2) Bedrijfseffectentoets
- 3) MKB-toets
- 4) Uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid
- 5) Uitvoerbaarheidstoets decentrale overheden

5. Wat is de voorkeursoptie?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

a) Wat is het voorstel?

Het voorstel is aanpassing van de maximale financieringstermijn van vier naar acht jaar in de Wet op het specifiek cultuurbeleid.

b) Hoe houdt het voorstel rekening met:

- [doeltreffendheid](#) en [doelmatigheid](#);
- uitvoerbaarheid voor alle relevante partijen (inclusief [doenvermogen](#), [regeldruk](#) en [handhaving](#));

- brede maatschappelijke impact?

Doeltreffendheid

De aanpassing van de maximale financieringstermijn naar acht jaar biedt culturele organisaties meer stabiliteit om op lange termijn te investeren in artistieke ontwikkeling, publieksbereik, talentontwikkeling en organisatieversterking. Dit draagt bij aan een hogere artistieke kwaliteit, grotere maatschappelijke relevantie en een efficiënter gebruik van publieke middelen. Doordat ook de rijkscultuurfondsen de mogelijkheid krijgen hun beleid binnen de acht jaar vorm te geven, blijft de juiste balans behouden tussen stabiliteit, innovatie en vernieuwing. Doordat de rijkscultuurfondsen flexibeler worden in het ontwikkelen van regelingen, biedt de aanpassing ook ruimte voor de ondersteuning van nieuwe organisatie- en kunstvormen.

Doelmatigheid

De aanpassing van de maximale subsidietermijn naar acht jaar zorgt ervoor dat de administratieve lasten voor organisaties worden verlaagd.

Uitvoerbaarheid

Het aanpassen van de beleidstermijn en de maximale financieringstermijn in de Wsc laat de bestaande systematiek van het vaststellen van een ministeriële regeling in stand. Om die reden zijn er weinig consequenties voor de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid. De wijziging draagt bij aan de vermindering van administratieve handelingen en taken die verricht moeten worden binnen het ministerie. Waar nu maximaal iedere vier jaar een beleidscyclus wordt doorlopen, wordt dat met dit wetsvoorstel maximaal acht jaar. De op grond van artikel 4a van de Wsc vast te stellen regelingen zullen afzonderlijk op deze aspecten worden gezien.

Maatschappelijk draagvlak

Bestuurlijke partners (gemeenten, provincies, IPO en VNG) steunen de voorgestelde wijziging. De langere periode vanuit het rijk betekent niet dat andere overheden dezelfde periode aanhouden voor hun cofinanciering. Zij hebben een eigen verantwoordelijkheid en een eigen politiek mandaat. Ook het culturele veld steunt de aanpassing.⁷

- c) Wat zijn de risico's en onzekerheden van dit voorstel?

⁷ Raad voor cultuur. Toegang tot cultuur. Op weg naar een nieuw bestel in 2029, januari 2024.

Een achtjarige beleidscyclus kent ook enkele risico's. Een langere subsidieperiode beperkt bijvoorbeeld de budgetflexibiliteit van de Rijksbegroting, omdat voor een langere periode verplichtingen worden aangegaan. Bij toekenning van de subsidie aan culturele organisaties zal daarom altijd een voorbehoud moeten worden opgenomen dat de begrotingswetgever voldoende middelen beschikbaar stelt. Dit is reeds het geval. Dit betekent dat het mogelijk blijft voor de Eerste en Tweede Kamer om het budget tijdens de lopende subsidieperiode aan te passen. Dit op voorwaarde dat een neerwaartse aanpassing van het budget tijdens de periode van acht jaar zorgvuldig gebeurt en met inachtneming van een redelijke termijn, waarbij rekening wordt gehouden met reeds aangegane verplichtingen door de subsidieontvangers. Daarnaast zijn er minder momenten waarop culturele organisaties op hun plannen worden beoordeeld. Hoewel er minder aanvraagmomenten zijn, krijgen de fondsen de mogelijkheid hun beleid voor acht jaar vorm te geven en kunnen zij daarmee differentiatie aanbrengen in hun instrumentarium waardoor er voldoende ruimte voor vernieuwing is. Het precieze gevolg wordt concreter gemaakt worden bij publicatie van de Rsc.

- d) Hoe ziet de voorgenomen [monitoring en evaluatie](#) eruit?

De voorgenomen monitoring en evaluatie bestaat uit drie onderdelen. Ten eerste zullen na de eerste beleidsperiode de uitkomsten van het beleid geëvalueerd worden, waarbij wordt onderzocht of de aanpassing van de beleidsperiode het gewenste effect heeft gehad. Bij deze evaluatie wordt een onafhankelijk deskundige betrokken. Daarnaast zal tussentijdse verslaglegging plaatsvinden over de doelmatigheid en doeltreffendheid van de subsidieregeling vanaf 2029. Dit betreft een verplichting die voortkomt uit de Comptabiliteitswet; de evaluatiekaders worden gelijktijdig vormgegeven met de aanstaande wijzigingen in de Rsc. Dit verslag wordt gedeeld met de Tweede en Eerste Kamer en kan worden gebruikt om bij te sturen op de beoogde doelen. Als laatste zullen organisaties die subsidie ontvangen worden gemonitord door de subsidieverstrekker op basis van de subsidievoorwaarden. De aanpassing van de beleidscyclus verandert niets aan de gangbare monitoring van de subsidievoorwaarden, waarbij de tussentijdse verantwoording en monitoring van toepassing blijven. Op basis hiervan kan waar nodig worden bijgestuurd. Uitgangspunt daarbij is dat dit niet mag leiden tot meer administratieve lasten, maar mogelijkheden voor tussentijdse bijsturing behouden moeten blijven.